Zekâtın farz olmasının şartları

[Türkçe — Turkish — تركي]

Muhammed b. Salih el-Useymîn

Terceme : Muhammed Şahin

Tetkik : Ali Rıza Şahin

2013 - 1434

IslamHouse.com

﴿ شروط وجوب الزكاة ﴾

« باللغة التركية »

محمد بن صالح العثيمين

ترجمة: محمد مسلم شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

2013 - 1434

IslamHouse.com

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

Soru:

Zekâtın farz olmasının şartları nelerdir?

Cevap:

Zekâtın farz olmasının şartları şunlardır:

Müslüman olmak, hür olmak, nisaba sahip olmak ve nisapta devamlılık ve toprak ürünleri hariç nisap miktarı malın üzerinden bir sene geçmektir.

Müslüman olmak: Kâfirin zekât vermesi farz değildir. Zekât adıyla verse bile bu onlardan kabul edilmez.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ وَمَا مَنَعَهُمْ أَن تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَٰتُهُمْ إِلَّآ أَنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِٱللَّهِ وَبِرَسُولِهِۦ وَلَا يَأْتُونَ ٱلصَّلَوٰةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَىٰ وَلَا يُنفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَٰرِهُونَ ٥٤ ﴾ [سورة التوبة الآية: ٥٤]

"**Onların** (münâfıkların) **harcamalarının kabul edilmesini engelleyen, onların Allah'ı ve elçisini inkâr etmeleri, namaza ancak üşenerek gelmeleri ve istemeyerek harcamalarından başka bir şey değildir.**"[1]

Bizim, kâfire zekât farz değildir, verse bile ondan geçerli olmaz sözümüz,âhirette bundan muaftır anlamına gelmez, aksine bundan dolayı cezalandırılacaktır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾ إِلَّآ أَصْحَٰبَ ٱلْيَمِينِ ﴿٣٩﴾ فِى جَنَّٰتٍ يَتَسَآءَلُونَ ﴿٤٠﴾ عَنِ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾ مَا سَلَكَكُمْ فِى سَقَرَ ﴿٤٢﴾ قَالُوا۟ لَمْ نَكُ مِنَ ٱلْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾ وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ ٱلْمِسْكِينَ ﴿٤٤﴾ وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ ٱلْخَآئِضِينَ ﴿٤٥﴾ وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ ٱلدِّينِ ﴿٤٦﴾ حَتَّىٰٓ أَتَىٰنَا ٱلْيَقِينُ ﴿٤٧﴾ ﴾

[سورة المدثر الآيات: ٣٨-٤٧]

"**Herkes kazandığına karşılık bir rehindir. Ancak âhiret mutluluğuna eren kimseler müstesnâ. Onlar**

[1] Tevbe Sûresi: 54

cennetlerdedirler. Birbirlerine suçlular hakkında sorular sorarlar ve dönüp onlara şöyle derler: Sizi Sekar'a (cehenneme) **ne soktu? Onlar şöyle derler: Biz** (dünyada) **namaz kılanlardan değildik. Yoksula da yedirmezdik. Batıla dalanlarla birlikte biz de dalardık. Ceza gününü de yalanlıyorduk.Nihayet ölüm bize gelip çattı."**[1]

Bu âyetler, kâfirlerin İslâm'ın fürûunu ihlal etmeleri sebebiyle azap edileceklerine delâlet eder.

Hür olmak: Kölenin malı olmaz. Çünkü kölenin malları efendisinindir.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((مَنْ بَاعَ عَبْدًا لَهُ مَالٌ فَمَالُهُ لِلْبَائِعِ إِلاَّ أَنْ يَشْتَرِطَهُ الْمُبْتَاعُ.)) [رواه البخاري ومسلم]

---

[1] Müddessir Sûresi: 38-47

"Kim malı olan bir köleyi satarsa, müşteri şart koşmadıkça, bu mal satıcınındır."[1]

Demek ki kölenin zekât vermesi gereken bir malı yoktur. Onun temlik yoluyla mülk sahibi olduğu farz edilse bile sonunda bu mal efendisine kalır. Çünkü efendisinin onu elinden alma hakkı vardır. Buna göre onun mülkiyetinde bir noksanlık vardır.Hür kimselerin mallarında olduğu gibi bir istikrâr yoktur.

Nisâba sahip olmak: Bunun anlamı; kişinin yanında dînin belirlediği nisaba ulaşan bir malın olmasıdır. Bu miktar maldan mala değişir. Bir kimsenin yanında nisap miktarı mal yoksa ona zekât farz değildir. Çünkü onun malı yardımlaşmayı kaldıramayacak kadar azdır.

Hayvanlarda nisabın başlangıcı ve sonu bellidir. Diğer mallarda ise sadece başlangıcı/asgarisi bellidir, fazlası üzerinden zekâtın hesabı yapılır.

---

[1] Buhârî, Kitâbu'l-Musâkât, 'Bâbu er-Racülü Yekunü lehu Memerrun ev Şirbun fi Haitin ev Nahlin'; hadis no: 2379.Müslim, Kitâbu'l- Buyû'' 'Bâbu Men Bâa Nahlen aleyha Semerun', hadis no: 1543/80.

Malın üzerinden bir hicrî yıl geçmesi: Çünkü malın üzerinden bir sene dolmadan zekâtın verilmesini zorunlu kılmak zenginlere zarar verir.Bu sürenin bir seneden fazla olması ise zekât alacak kimselere zarar verir.Zekâtın farz olması için muayyen bir zamanın belirlenmesi şerîatın hikmetlerindendir.Bu zaman ise bir senedir. Bu sürenin bir sene ile bağlanması, zenginlerin hakkı ile zekât alacak kimselerin hakkı arasında bir dengedir.

Buna göre örneğin bir insan, ölse veya bir sene dolmadan malı telef olsa zekât düşer. Ancak bir seneyi tamamlama şartından şu üç şey istisna edilir:

Ticari kazançlar, yılın altı ayını otlaklarda geçiren hayvanların doğurdukları yavrular ve öşre tabi olan toprak ürünleri.

Ticari kazançların aslının (sermayesinin) bir seneyi doldurmuş olması yeterlidir. Saime (otlak) hayvanlarının annelerinin bir seneyi doldurması yeterlidir.Toprak ürünlerinde ise ürünün kaldırılma vakti esas alınır. Bunlar meyveler ve tahıl ürünleridir.